CAD

2006

COMMERCE & ACCOUNTANCY - I (Optional)

वाणिज्य व लेखाशास्त्र - I (वैकल्पिक)

000111

Standard : Degree | **Total Marks : 200**

स्तर : पदवी | **एकूण गुण : 200**

Nature : Conventional | **Duration : 3 Hours**

स्वरूप : पारंपारिक | **कालावधी : 3 तास**

Note :

सूचना :

(i) *Answers must be written either in* ***English*** *or in* ***Marathi****.*
उत्तरे इंग्रजीमधून किंवा मराठीमधून लिहिली पाहिजेत.

(ii) *Question* ***No. 1*** *is* ***Compulsory.*** *Of the remaining questions, attempt* ***any four*** *selecting one question from* ***each section.***
प्रश्न क्रमांक ***1 अनिवार्य आहे.*** *उर्वरित प्रश्नांमधून कोणतेही चार सोडवा पण प्रत्येक विभागातून एक प्रश्न निवडून सोडविणे आवश्यक आहे.*

(iii) *Figures to the* ***RIGHT*** *indicate marks of the respective question.*
उजवीकडील *अंक संबंधित प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.*

(iv) *Use of log table, Non-Programmable calculator is permitted, though any other Table/Code/Reference book are not permitted.*
लॉग टेबल तसेच नॉन-प्रोग्रॅमेबल कॅलक्युलेटर वापरायला हरकत नाही, पण इतर टेबल/कोड/संदर्भिय पुस्तकाच्या वापराला परवानगी नाही.

(v) *Make suitable assumptions, wherever be necessary and state the same clearly.*
जिथे-जिथे आवश्यक आहे तिथे-तिथे सोयीस्कर गृहीते घ्या. व तसा स्पष्ट उल्लेख करा.

(vi) *Number of optional questions upto the prescribed number in the order in which they have been solved will only be assessed. Excess answers will not be assessed.*
ज्या क्रमाने निर्धारित संख्येपर्यंत पर्यायी प्रश्नसंख्या सोडविली आहे, तेवढीच प्रश्नसंख्या तपासली जाईल, अतिरिक्त उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.

(vii) *Credit will be given for orderly, concise and effective writing.*
नीटनेटक्या, संक्षिप्त व परिणामकारक लिखाणास श्रेय दिले जाईल.

(viii) *Candidate should not write roll number, any name (including their own), signature, address or any indication of their identity anywhere inside the answer book otherwise he will be penalised.*
उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वत: किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.

(ix) *For each slab of 10, 15 and 20 marks, the examinee is expected to write answers in 125, 175 and 250 words respectively.*
प्रत्येकी 10, 15 आणि 20 गुण असलेल्या प्रश्नांची उत्तरे परिक्षार्थींकडून अनुक्रमे 125, 175 आणि 250 शब्दांमध्ये अपेक्षित आहेत.

P.T.O.

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks
गुण

1. *Answer any four of the following questions :*

खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा :

(a) Explain the scope of Accountancy in the present days. 10

आधुनिक युगात लेखाकर्माची (Accountancy) व्याप्ती स्पष्ट करा.

(b) Describe 'Tax planning' and give the various steps followed in registration of service tax. 10

'कर नियोजन' (Tax Planning) संकल्पना स्पष्ट करा व सेवाकर नोंदणी प्रकियेतील विविध पायऱ्या (Steps) विशद करा.

(c) What is meant by Working Capital ? Enumerate the various factors which affect the demand of working capital in business concern. 10

www.mpscmaterial.com

खेळते भांडवल (Working Capital) म्हणजे काय ? व्यवसायातील खेळत्या भांडवलाच्या गरजेवर परिणाम करणाऱ्या विविध घटकांचे मुल्यमापन करा.

(d) What do you mean by Money Market ? Explain the features and significance of Money Market. 10

निधी बाजार (Money Market) म्हणजे काय ? निधी बाजाराची वैशिष्ट्ये व महत्त्व स्पष्ट करा.

(e) Discuss rights (power) and duties of a Company Auditors. 10

कंपनी अंकक्षकाचे अधिकार व कर्तव्ये स्पष्ट करा.

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks
गुण

SECTION - A

विभाग - A

2. *Answer the following sub-questions :*

खालील उपप्रश्न सोडवा :

(a) The following Balance-Sheet are presented to you : 15

Balance Sheets as on 31st March 2003.

Liabilities	X Ltd. Rs.	Y Ltd. Rs.	Assets	X Ltd. Rs.	Y Ltd. Rs.
Share capital Shares of Rs. 100 each	10,00,000	4,00,000	Fixed Assets	7,00,000	3,00,000
General Reserve	2,00,000	----	Stock	1,80,000	80,000
Profit & Loss A/c.	1,60,000	----	6% Debentures in Y Ltd acquired at Par	1,20,000	---
Trade creditors	1,50,000	90,000	Shares in Y Ltd. 3000 shares at Rs. 80	2,40,000	----
6% Debentures	---	2,00,000	Cash at Bank	1,50,000	50,000
			Profit & Loss A/c.	---	2,00,000
			Debtors	1,20,000	60,000
	15,10,000	6,90,000		15,10,000	6,90,000

X Ltd. acquired the shares on 1st August 2002. The Profit & Loss Account of Y Ltd. showed a debit balance of Rs. 3,00,000 on 1st April 2002. During June 2002, goods costing Rs. 12,000 were destroyed by Fire against which the insurance co. paid only Rs. 4000. Trade creditors of Y Ltd. include Rs. 40,000 for goods supplied by X Ltd. On which X Ltd. made a profit of Rs. 4000. Half of the goods were still in stock on 31st March 2003.

Prepare Consolidated Balance Sheet as on 31st March 2003.

P.T.O.

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks
गुण

खालील ताळेबंद 31 मार्च 2003 पर्यंत आहे.

देणी व भांडवल	'अ' कंपनी (रुपये)	'ब' कंपनी (रुपये)	मालमत्ता व येणी	'अ' कंपनी (रुपये)	'ब' कंपनी (रुपये)
भाग भांडवल प्रत्येकी रु. 100 चा भाग	10,00,000	4,00,000	स्थिर मालमत्ता	7,00,000	3,00,000
राखीव निधी खाते	2,00,000	----	शिल्लक माल	1,80,000	80,000
नफा तोटा खाते	1,60,000	----	6% कर्ज रोखे 'ब' कंपनीमध्ये	1,20,000	---
व्यापारी देणी	1,50,000	90,000	'ब' कंपनीमधील भाग भांडवल 3,000 भाग 80 रु. प्रत्येकी	2,40,000	----
6% कर्ज रोखे	---	2,00,000	बँकेतील शिल्लक	1,50,000	50,000
			नफा तोटा खाते	---	2,00,000
			येणी (Debtors)	1,20,000	60,000
	15,10,000	**6,90,000**		**15,10,000**	**6,90,000**

www.mpscmaterial.com

'अ' कंपनीने 1 ऑगस्ट 2002 ला भाग धारण केले आहे 'ब' कंपनीच्या नफा तोटा खात्यात 1 एप्रिल 2002 ला रु. 3,00,000 तोटा होता.

जून 2002 मध्ये रु. 12,000 च्या मालाचे आगीत नुकसान झाले असून विमा कंपनीने 4,000 रु. नुकसान भरपाई दिली आहे. 'ब' कंपनीच्या व्यापारी देणीत 'अ' कंपनीने पुरविलेल्या 40,000 रुपये माल पुरवठ्याची रक्कम देय आहे. या मालपुरवठ्यातुन 'अ' कंपनीला 4,000 रु. नफा झाला होता. या मालातील अर्धा माल 31 मार्च 2003 पर्यंत शिल्लक मालात समाविष्ट आहे.

31 मार्च 2003 अखेरचे संघटित (Consolidated) ताळेबंद तयार करा.

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks
गुण

(b) What is Costing and Cost Accounting ? "Cost Accounting has become an essential tool of management" - Comment. 10

परिव्यय लेखा (Costing) आणि परिव्यय लेखांकन (Cost Accounting) म्हणजे काय ? "परिव्यय लेखांकन व्यवस्थापनाचे मुलभूत साधन बनले आहे" चर्चा करा.

(c) Define the term 'Responsibility Accounting ? What are the advantages and Disadvantages of Responsibility Accounting. 15

'जबाबदारी लेखांकन' (Responsiblitiy Accounting) ची व्याख्या द्या व जबाबदारी लेखांकनाचे फायदे तोटे विषद करा.

3. *Answer the following sub-questions :*

खालील उपप्रश्न सोडवा :

(a) Differentiate between the terms : Reconstruction, Absorption and Amalgamation and from the following information of Shanti Limited, you are required to calculate the managerial remuneration in the following situations. 15

(i) There is only one whole time Director.

(ii) There are two whole time Directors.

(iii) There are two whole time Directors, a part time Director and Manager.

	Rs.
Net profit before provision for income tax and managerial remuneration, but after depreciation & provision for repairs	8,70,410
Depreciation provided in the books	3,10,000
Provision for repairs of machinery during the year	25,000
Depreciation allowable under schedule XIV -	2,60,000
Actual expenditure incurred on repairs during the year	15,000

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks
गुण

रिकन्स्ट्रक्शन (Reconstruction), ॲबसॉर्बशन (Absorption) व अमलगमेशन (Amalgamation) मधील फरक सांगा व खालील माहितीवरून वेगवेगळ्या स्थितीतील व्यवस्थापकीय मानधनाचे मुल्यांकन करा.

(i) जर एकच पूर्णवेळ संचालक असेल तर.

(ii) जर दोन पूर्णवेळ संचालक असतील तर.

(iii) जर दोन पूर्णवेळ संचालक आणि एक अर्धवेळ संचालक व एक व्यवस्थापक असेल तर.

	रुपये
निव्वळ नफा (उत्पन्न कर व व्यवस्थापकीय मानधन तरतुदीपूर्वीचे परंतु घसारा व दुरूस्ती तरतुदीनंतरचे)	8,70,410
आकारण्यात आलेला घसारा	3,10,000
यंत्रसामुग्रीची दुरूस्तीची तरतुद	25,000
कलम XIV अंतर्गत मान्य घसारा	2,60,000
प्रत्यक्ष उद्‌भवलेला दुरूस्ती खर्च	15,000

(b) What do you mean by Process Costing ? Explain the terms 'Normal loss and Abnormal loss' in process of manufacturing. State briefly how each should be treated in Cost Accounting. **10**

प्रक्रिया लेखांकन (Process Costing) म्हणजे काय? उत्पादन प्रक्रियेतील कच्च्या मालाचा सर्वसाधारण अपव्यय (Normal Wastage) व असर्वसाधारण अपव्यय (Abnormal Wastage) म्हणजे काय? परिव्यय लेखांत त्यांचे नियमन कसे केले जाते?

(c) The expenses for the Production of 5000 units at 50% capacity in a factory are given as follows : **15**

Particulars	**Per unit Rs.**
Materials	50
Labour	20
Variable Overheads	15
Fixed Overheads (Rs. 50000)	10
Administrative expenses (5% variable)	10
Selling expenses (20% fixed)	6
Distribution expenses (10% fixed)	5
total cost of sales	116

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks
गुण

You are required to prepare a budget for 70% and 90% production capacity. The current selling price is Rs. 150 per unit. At 70% capacity cost of materials will increase by 10% whereas labour cost will decrease by 5% and selling price falls by 2%. At 90% capacity cost of materials increased by 5% whereas labour cost will decrease by 2% and selling price falls by 5%.

50% उत्पादन क्षमतेला व 5,000 नगांसाठी एका फॅक्टरीतील उत्पादन खर्च खालीलप्रमाणे आहे.

तपशील	प्रतिनग रुपये
कच्चा माल	50
मजुरी	20
चल खर्च	15
स्थिर खर्च (रुपये 50,000)	10
प्रशासकीय खर्च (5% चल)	10
विक्री खर्च (20% स्थिर)	6
वितरण खर्च (10% स्थिर)	5
एकूण विक्री खर्च	116

आपण 70% व 90% उत्पादन क्षमतेसाठीचे अंदाजपत्रक तयार करा. चालू विक्री किंमत रुपये 150 प्रति नग आहे. 70% उत्पादनक्षमतेला कच्च्या मालाची किंमत 10% नी वाढणार असून मजुरी खर्च 5% नी कमी होणार आहे. तसेच 90% उत्पादन क्षमतेला कच्च्या मालाची किंमत 5% ने वाढणार असून मजुरीचा खर्च 2% ने घटणार आहे.

विक्री किंमत 70% उत्पादन क्षमतेला 2% ने तर 90% उत्पादनक्षमतेला 5% ने घटणार आहे.

SECTION - B
विभाग - B

4. *Answer the following sub-questions :*
खालील उपप्रश्न सोडवा :

(a) Explain meaning of the terms Allowances and Perquisites and describe the tax treatment of House Rent Allowance, Education Allowance, Entertainment Allowance and Rent Free Accommodation. 10

भत्ते, सोयी व सवलती (Perquisits) म्हणजे काय ते सांगून घरभाडे भत्ता, शिक्षण भत्ता, करमणुक भत्ता व मोफत राहण्यास दिलेले घर आदींचे मुल्यमापन करण्याचे नियम स्पष्ट करा.

P.T.O.

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks
गुण

(b) Discuss different types of Errors and Frauds. How far an auditor is responsible for detection of such Errors and Frauds ? 15

हिशोबातील विविध प्रकारच्या चुका आणि अफरातफर स्पष्ट करा. चुका आणि अफरातफरासंबंधी अंकेक्षकाची जबाबदारी स्पष्ट करा.

(c) Distinguish between Audit Reports and Audit Certificates and write on problems and advantage of Computerized Accounting. 15

'अंकेक्षण अहवाल व अंकेक्षण प्रमाणपत्र' यातील फरक स्पष्ट करा. संगणकीकृत लेखांकनाचे फायदे, व समस्या स्पष्ट करा.

5. *Answer the following sub-questions :*

खालील उपप्रश्न सोडवा :

(a) Describe the term : 10

(i) Assessment year (ii) Assessee

(iii) Person (iv) Previous year

www.mpscmaterial.com

पुढील संकल्पना स्पष्ट करा :

(i) कर आकारणी वर्ष (Assessment Year) (ii) करदाता (Assessee)

(iii) व्यक्ति (Person) (iv) मागील वर्ष (Previous Year)

(b) 'Vouching is the essence of Auditing'. Discuss and how you are making valuation or verifying Goodwill and Plant and Machinery ? 15

'पावती परिक्षणाला हिशेब तपासणीचा कणा' असे का म्हटले जाते? नावलौकिक (Goodwill) व यंत्रसामुग्री याबाबींचे कसे प्रमाणन कराल?

(c) Define Audit Report. What do you mean by Qualified and Clean Audit Report & Discuss basic elements included in the Auditors Report. 15

'अंकेक्षण अहवाल' वर्णन करा. अंकेक्षण अहवालातील मूलभूत घटक स्पष्ट करा. पात्र व शुद्ध (Clean Audit Report) अंकेक्षण अहवाल म्हणजे काय?

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks
गुण

SECTION - C
विभाग - C

6. *Answer the following sub-questions :*
खालील उपप्रश्न सोडवा :

(a) Define Business Finance and discuss its scope. **10**
व्यवसाय वित्तपुरवठा या संकल्पनेची व्याख्या देऊन तिचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

(b) Enumerate the relevant factors required for Capital Budgeting decision. **10**
भांडवली अंदाजपत्रक तयार करताना विचारात घेतल्या जाणाऱ्या विविध बाजूंचे स्पष्टीकरण करा.

(c) (i) What are the essentials of Walter's dividend model ? Explain its short comings. **5**
वाल्टर (Walter) च्या लाभांश प्रतिकृतीचे आधारभूत घटक कोणते व प्रतिकृतीच्या (Model) मर्यादा स्पष्ट करा.

(ii) Define Cost of Capital ? Explain its significance in financial decision making. **5**
'भांडवली किंमत' (Cost of Capital) ही संकल्पना स्पष्ट करा. व्यवसायाच्या दृष्टीने तिचे महत्त्व स्पष्ट करा.

(d) Define the Capital Structure. What do you mean by an appropriate Capital Structure ? What should generally be the features of an appropriate Capital Structure ? **10**
'भांडवल संरचने' (Capital Structure) ची व्याख्या द्या. सुयोग्य भांडवल संरचना म्हणजे काय? सुयोग्य भांडवल संरचनेची वैशिष्टये स्पष्ट करा.

7. *Answer the following sub-questions :*
खालील उपप्रश्न सोडवा :

(a) Bring out the fundamental principles of Financial Management. **10**
'वित्तीय व्यवस्थापन' (Financial Management) ची प्राथमिक मूलतत्वे स्पष्ट करा.

(b) What is meant by Capital Budgeting ? How is the Capital Budgeting technique relevant to financial decisions. **10**
वित्तीय नियोजन म्हणजे काय? वित्तीय नियोजन तंत्राचा आर्थिक निर्णयांशी कसा संबंध असतो?

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks
गुण

(c) (i) What is Sensitivity Analysis ? Write pros and cons of Sensitivity Analysis. 5

सेन्सीटिव्हीटी ॲनालिसीस (Sensitivity Analysis) म्हणजे काय? त्याचे फायदे तोटे विशद करा.

(ii) What is Perpetual Growth Model ? What are its assumptions. 5

परपेच्युअल ग्रोथ प्रतिकृती (Perpetual Growth Model) म्हणजे काय? त्यांची गृहितके स्पष्ट करा.

(d) What is an EBIT - EPS analysis ? Illustrate your answer. 10

EBIT - EPS विश्लेषण म्हणजे काय? उदाहरणासहित स्पष्ट करा.

SECTION - D

विभाग - D

8. *Answer the following sub-questions :*

खालील उपप्रश्न सोडवा :

www.mpscmaterial.com

(a) Evaluate role of various Financial Institutions in Modern Business World. 10

विविध वित्तीय संस्थांची आधुनिक व्यवसाय जगातील भूमिका स्पष्ट करा.

(b) Define Capital Market. State the features and significance of Capital Market. 10

'भांडवल बाजार' व्याख्या द्या. भांडवल बाजाराची वैशिष्ट्ये व महत्त्व विशद करा.

(c) Describe the need for International Banking and Finance. 10

'आंतरराष्ट्रीय (International Banking and Finance) बँकिंग वं वित्त यांची गरज' वर्णन स्पष्ट करा.

(d) What measures has the RBI taken in recent years to regulate and develop the Indian Money Market in the context of globalization ? 10

जागतिकीकरणाच्या पार्श्वभूमीवर रिझर्व बँक ऑफ इंडियाने भारतीय नाणेबाजारात कोणत्या अत्याधुनिक मापकांचे (Measures) नियमन केले आहे?

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks
गुण

9. *Answer the following sub-questions :*

खालील उपप्रश्न सोडवा :

(a) Describe the developments in the Stock Markets in India. **10**

भारतातील 'साठा बाजारातील' सुधारणांचे वर्णन करा.

(b) What was the need for establishing Financial Corporations at state levels ? What form of financial assistance do they provide ? **10**

राज्यपातळीवर वित्तीय महामंडळाच्या स्थापनेची गरज काय? वित्तीय महामंडळ कोणत्या प्रकारच्या वित्तीय सेवा पुरवते?

(c) Describe the need, objectives and functions of the Security Exchange Board of India (SEBI). **10**

सेबी (SEBI) ची उदिद्ष्टे, गरज व कार्ये स्पष्ट करा.

(d) What is Credit Rating ? What is its importance ? Discuss the working of the main agencies providing Credit Rating. **10**

पतमुल्यांकन (Credit Rating) म्हणजे काय? पतमुल्यांकनाचे महत्व स्पष्ट करा. पतमुल्यांकनाची सेवा देणाऱ्या मुख्य संस्थांच्या कार्यपद्धतीवर चर्चा करा.

-oOo-

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

www.mpscmaterial.com

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial